

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

68. ÅRGANG

23. AUGUST 1956

A V I N N H O L D E T :
JUBILANTEN - AKADEMIKERSTEVNE I TRONDHEIM —
KATOLSK SYN PÅ OPPDRAGELSENS ETIKK - DEN KRISTNE
OPPRIKTIGHET OG DEN KATOLSK LITTERATUR - BLIKK
PÅ TIDEN - VISJONEN BAK JESUITTERORDENENS BUD-
SKAP - PRESTEVIGSEL I OSLO · NOTISER · UTENLANDSNYTT

NR
15

NESTE NUMMER KOMMER 6. SEPTEMBER 1956.

Jubileumsskrift

utgitt av Oslo Katolske Bispedømme
i anledning av
ST. OLAVS KIRKES 100-ÅRS JUBILEUM

FORORD Av biskop dr. J. Mangers
ST. OLAVS KIRKES BYGNINGSHISTORIE
HELLIGDOMSARMEN Av dr. theol. J. J. Duin
ST. OLAVS MENIGHETS VEKST OG FREMGANG
Av sogneprest F. J. Fishedick
PRESTENE SOM HAR LEDET ST. OLAVS MENIGHET
ST. OLAVS KIRKE I JUBILEUMSÅRET
Av pastor Ivar Hansteen Knudsen

Med en rekke illustrasjoner

Pris kr. 3.00

Bestillinger og løssalg:
Katolske Bok- og Bladsentral, Akersveien 5, Oslo.

BISKOP DR. JAC. MANGERS:

«KOMME DITT RIKE»

En samling av hyrdebrevene 1932—1956.
Med et tillegg tilegnet Ordenssøstrene.

314 sider. Kr. 7.00 (hft.).

Bestillinger og løssalg: Katolske Bok- og Bladsentral, Akersveien 5, Oslo

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
<i>Grefsen kapell</i> , Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsv. 309, tlf. 37 78 68	—	8.15
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 2019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.00	10.30
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgars kirke</i> , Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kapell</i> , Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: <i>Jesu Hjerter kapell</i> , Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallvards kapell</i> , tlf. 9028 (Drammen)	—	9.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kapell</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45

TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:

TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegr. d. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell</i> , IIa, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eystein kapell</i> , Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779	7.30	10.30
MOLDE: <i>St. Sunniva kapell</i> , Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30

DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:

TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgaten 94. Biskopen og prestegr. d. tlf. 314	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael's kirke</i> , Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

CATHOLIC SCOTTISH GENTLEMAN

wishes accomodation of 1 or 2 rooms, West-
Oslo close centre. - Stanley Stewart,
Allers Familie-Journal, Storgt. 49, Oslo.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 5. september: Andakt i St. Josefs
kapell kl. 19.30.
Deretter samvær i foreningslokalet.
Foredrag av Ørnulf Ranheimsæter.

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josefs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke. } Oslo
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehjem
Sta. Katarinahjemmet.
St. Pauls Kirke } Bergen
Moderhuset
Florida Sykehus
Øyenklinikken
St. Josefs Hosp., Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
S. Elisabeth Inst., Hammerfest
St. Theresia kirke, Hønefoss.
St. Fransiskus Hosp., Hønefoss.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 26. AUGUST: 100-årsjubileet for St.
Olavs domkirkes vigsel. Kirkevigselsmessen.
Mandag: Joseph Calasanctius, bekj. Tirsdag:
Augustin, bisk., bekj., kirkelærer. Onsdag:
Johannes døperens halsugging. Torsdag:
Rosa av Lima, jomfru. Fredag: Raymond,
bekj. Lørdag: Marias lørdagsmesse.
SØNDAG 2. SEPTEMBER: 15. s. etter Pinse.
Ep. Gal. 5, 25—26; 6, 1—10. Ev. Luk.
7, 11—16. Mandag: Pave Pius X, bekj.
Tirsdag: Ferialdag. Onsdag: Laurentius Justi-
nianus, bisk., bekj. Torsdag og fredag:
Ferialdager. Lørdag: Marias fødselsfest.

Hva koster en ulykkesforsikring?
Spør oss, vi hjelper Dem med
alle opplysninger

Gulli & Rokk

Assurance

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

Ved bestilling av olje: Oslo 68 34 66
Service: Oslo 56 35 92

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 20.

Annonser: Innen torsdag før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 numre årlig. - Postgiro 15986.

Jubilanten

Til ST. OLAVS KIRKES 100-ÅRS VIGSELSFEST er det sendt ut et eget jubileumsskrift. Det som er verd å vite om kirkens historie og utseende — fra den første plan i byggherrens og arkitektens tanke frem til slik den står der i dag — er utførlig beskrevet og avbildet i dette skrift. Programmet for jubileumsfeiringen i dagene 24., 25., 26. august er også kjent, og at det både blir omfattende og verdig kan man i detalj forvise seg om ved å slå opp på midtsidene i nærværende nummer av vårt blad.

Hva blir så tilbake å nevne i en kort jubileumsartikkel etter dette? Helst så vi at det ærverdige gudshus selv kunne tale, gi oss av sine egne tause minner — noe utover det vi kan vite eller noensinne vil få vite om. Det er jo ikke kirkebygget i dens håndgripelige bestanddeler vi i dag feirer jubileum for, selv om det faller oss naturlig også å stanse opp og gi gleden rom når det gjelder våre følelser for selve templets ytre tale til oss.

Men vår takknemlighet og kjærlighet til jubilanten har sitt dypeste feste hinsides dens ytre skikkelse. Vi vet jo at den ikke alltid har vært så vakker

som nå. Ja, var den ikke inntil for kort tid siden så lite standsmessig at en faktisk måtte bli glad i den av bare medfølelse? «Herre, jeg elsker prakten i ditt hus og stedet hvor din herlighet bor», synger salmisten. La oss på jubileumsdagen være takknemlig for at vi nå med sannhetens rett kan synge begge deler av dette verset.

Men den bærende grunn til vårt inderlige fellesskap med St. Olavskirkens «ve og vel» er ærbødigheten nettopp for *stedet der Guds herlighet bor*. Her ligger tiltrekningspunktet: at den er bostedet, det første bostedet i vårt land etter tre hundre års statlig bannlysning, for Menneskevordelsens mysterium i dens mest skjelvende realitet: at Jesus Kristus er *virkelig* til stede i Alterets Sakrament. I Kongenes bok heter det: «Skal virkelig Gud ta bolig på jorden? Se himmelen og de høyeste himmeler kan ikke fatte deg — hvor meget mindre dette hus som

jeg har bygget!» Og Herren svarte (til Salomon): «Jeg har hørt din bønn og den trygsel du har rettet til meg. Jeg har vigset dette tempel som du har reist meg. Derfor lar jeg mitt navn bo der til alle tider, og mine øyne og mitt hjerte skal dvele der bestandig»

Vi kan derfor lett tenke oss hvilke følelser rørte seg i hjertene hos den håndfull katolikker som i dag for hundre år siden ved innvielsen av St. Olavs kirke fikk sin kjæreste bønn oppfylt, ja, fikk et svar og et løfte fra den himmelske Herre som langt overgår hva selv Salomon opplevde: at ved brødet og vinens forvandling til Herrens legeme og blod i messens hellige akt skulle Gud i levende virkelighet komme og ta bolig i dette hus og fylle det med sin velsignelse. Hva var alle ofre som var bragt fra det første spade-stikk og til denne dag mot denne ufattelige virkelighet! Hva var all ytre skjønnhet el-

ler hvert ytre savn mot denne sakramentale skatt i tabernaklet: Hva var all menneskelig skuffelse, all menneskelig skrøpeligheit som selv i dette hellige rom kan trenge inn, mot den næring for sjelen og den freden for hjertet som strømmer ut fra det Allerhelligste der fremme!

Det Nordiske stevne for Katolske Akademikere i Trondheim

25. juli—2. august

At Hellig Olav ennå i dag i høy grad er et levende og samlende symbol for katolikkene i de nordiske land, det skulle Akademikerstevnet i Trondheim snart vise. Her ses et utsnitt av dem som på Olsok-dagen valfartet til Stiklestad. Nederst en gruppe samlet ved Olavsstøtten.

Innledningen.

På stevnets første dag, torsdag den 26. juli, var St. Olavs kirke i Trondheim fylt så å si til siste plass da messen begynte kl. 8. Ca. 16 dansker, 11 finner og 21 svensker hadde innfunnet seg. Fra Norge kom det etter hvert i løpet av de nærmeste dager ca. 35 deltagere.

En finsk, en dansk, to svenske og fire norske prester møtte frem, og både St. Elisabethsøstrene, St. Francis-kussøstrene og St. Josephssøstrene var representert.

Stevnet ble åpnet i Frimurerlogens sal samme formiddag. Formannen i St. Olavslaget i Trondheim, lektor *Aasmund Hoel*, sa i sin velkomsttale bl. a. at Trond-

Til helg og hverdag, ved glede og sorg har tusener sjeler siden hatt sin vandring til denne kirken. Flokken var til å begynne med ikke stor. Men deres tro hadde altså vært så sterk og deres kjærlighet til Kirken så brennende, at selv prester som var fremmede i dette land våget å reise en katedral på dem. Det forteller jo også noe om disse Kirkens menn og om det åndelige depot de førte med seg. Ja, St. Olavs kirkes bygningshistorie er i det hele tatt et slikt gripende vitnesbyrd om tro, offervilje, mot og fram-syn at vår beundring og takk vanskelig kan uttrykkes.

Hvordan har så slektene som fulgte, forvaltet arven? Vi kan slå fast at etter et sekels forløp er den første lille flokk vokst slik at den forlengst har sprengt grensene for én menighet. Fra den flamme som ble tent i St. Olavs kirke den gang, er nye lamper tent i stadig flere kirker og kapeller utover

heim var valgt til møtested på grunn av den sentrale stilling byen og Trøndelag inntar i den katolske tradisjon i Norge, og dette igjen skyldes Hellig Olav. Kongressdeltagerne ble derfor hilst velkommen som pilegrimer — til å bese Domkirken og den kunst som er samlet der — og som trosbærere ved å fylle St. Olavs kirke under stevnedagene.

Lektor *Hoel* avsluttet med å gjengi fra Matteus 16. kapitel: «Hva gagnar det et menneske å vinne hele verden, hvis det tar skade på sin sjel», — som er en annen måte å uttrykke stevnets motto på: «... i verden, men ikke av verden.»

Dominikanerpater *Thorn*, Katolsk studentlags geistlige leder, hilste de tilstedeværende og beklaget at formannen i stevnekomitéen, *Helge Røstad*, ikke hadde kunnet komme til stevnet; det var jo han som hadde båret dagens byrde og hete under forberedelsene. Pater *Thorn* overbragte også en spesiell hilsen fra den apostoliske visitator til Norden, biskop *Hanssen*.

Nestformannen i det danske Academicum Catholicum, *Kaspar Kallan*, hilste fra «Pax Romana» og fra pater *Roos* i København.

Pater *Thorn* ga så ordet til stevnets beskytter, biskop *Rüth*, Trondheim, som ønsket deltagerne velkommen på hele menighetens vegne. Videre sa *Hans Høyærverdighet* at selv om forholdene nå var svært forskjellige fra Hellig Olavs dager, og meget var mangelfullt i det ytre, så manglet intet i hjertene. Stevnet var en hjelp og en oppmuntring for menigheten i Trondheim, og en hyldest til Hellig Olav.

Foredrag og utflukter.

Første foredragsholder var dominikanerpater *Raulin*, som med sin vektige forelesning: «Kirken — organisasjon og organisme», holdt tilhørernes oppmerksomhet fangen i ca. 1½ time. Diskusjonsinnleggene både etter dette og de følgende foredrag, var som oftest så tallrike og inngående at de måtte begrenses på grunn av den fastsatte tid for middagen.

landet. Og den innsats dette har krevet, står — forholdsmessig — ikke tilbake for det som førte til reisingen og fullføringen av vår jubileumskirke. Dette utbygningsarbeidet kan ikke ses som annet enn en videreføring av det verk som begyntes da St. Olavs kirken i Oslo åpnet sine dører for hundre år siden.

Derfor får det jubileum vi i dag feirer et meget vidt perspektiv. Vel er det menighetskirken St. Olav som først og fremst minnes sin 100-års vigselfest. Men med sin verdighet som domkirke, med sin sentrale og inspirerende posisjon i Moderkirkens nyere historie i vårt land, og ikke minst med Hellig Olavsrelikvien i sit eie, er jubileet en begivenhet som bør samle alle norske katolikker i takk til Gud for at Han verdiget seg å reise sitt alter i en kirke knyttet til vår helgenkonges minne og den vigslen til sin egen hellige bolig — til velsignelse for vårt folk.

I. H. K.

En munter avkobling fra tankevirksomheten fikk man om ettermiddagen samme dag, da det kjente musikkhistoriske museum på Ringve gård ble besøkt. Samleren, musikkhistorikeren og kunstnerinnen *Victoria Bachke* utløste med sine utrolige påfunn kaskader av latter i en meget uhøytidelig «atmosfære», blant selsomme musikkinstrumenter og alvorlige portretter.

Hver aften ble dagen avsluttet med kompletorium i St. Olavs kirke, og alle dager lestes messen der om morgenen av de forskjellige lands prester.

«*Katolsk syn på oppdragelsens etikk*» var titelen på den finske lektor *Runa Nordenstrengs* aktuelle foredrag fredag 27. juli, hvorav vi gjengir et referat.

Lørdag 28. juli foreleste dominikanerpater *H. Rieber-Mohn* over emnet «*Katolsk tro og humanistisk kultur*». Pateren ga en oversiktlig og fyldig fremstilling av humanismens begrep, en karakterisering av humanismens krise, og den katolske stillingtagen til denne krise.

Om ettermiddagen innledet fil. lic. *Tryggve Lundén*, Sverige, til samtale om «*Det nordiske prestekall*», og det fulgte tallrike og tildels animerte innlegg. Likeså fremkom det mange synspunkter og meninger en kveld, da pastor *Gunnar Martin Nielsen*, Danmark, fortalte om et arbeid i forbindelse med den nye danske svangerskapslov. En ettermiddag tidligere i uken kåserte tegneren *Ørnulf Ranheimsæter* om Nidarosdomen, og viste deretter om i kirken, til stor glede for alle. Domen ble da også de følgende dager stedet hvor mange tilbragte ledige stunder og fikk med seg minner om en herlig kunstopplevelse.

Og så var vi nådd til søndag 29. juli med valfarten til

Stiklestad.

Den ble stevnets religiøse høydepunkt. Det var en opplevelse — kanskje særlig for oss nordmenn — å merke i hvor høy grad Hellig Olav fremdeles er et levende og samlende symbol for katolikkene i alle de skandinaviske land, Finnland ikke minst. Det ga den finske lektor *Runa Nordenstreng* vakkert uttrykk for ved en senere anledning.

Som pilegrimer vandret alle stevnedeltagerne og en god del flere katolikker med sang og bønn opp foran kapellet, og da høyreiste pater Thorn i sin sorte og hvite munkedrakt holdt sin preken i døråpningen, var godt og vel 250 personer samlet i kapellet og på plassen foran. (Prekenen ble trykt i forrige nummer av *St. Olav*.)

Messen ble celebrert av Hs. Høyærv. biskop *Rüth*, assistert av den danske pastor *Gunnar Martin Nielsen* og den finske pater *Nic. Veenker*. Sommeren kom også for alvor til Trøndelag den dag, for at alt skulle bli bare fest og glede, og folkefesten som utviklet seg utover dagen, hadde trukket både gamle og unge av huse. Svenske amatørskuespillere fra *Frösöen* ved *Östersjöen* gjestet med musikkdramaet «*Arnljot-Spelen*», tekst og toner av den kjente svenske komponist *Peterson-Berger*.

Stevnets siste uke.

Dosent *Daniel Haakonsen* fra Oslo åpnet den andre og siste uken med emnet «*Katolisisme og nordisk demokrati*». Foredraget interesserte så sterkt at vi håper å kunne gjengi det senere.

Neste dag gledet alle seg — med rette — til den kjente danske filmkritiker og radiokronikør, magister

Bjørn Rasmussen's foredrag: «*Katolsk vurdering av film og fjernsyn*» (Utdrag i forrige nr. av «*St. Olav*».)

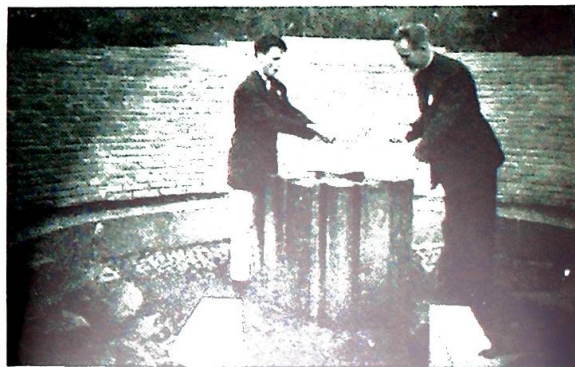
Og så var man nådd frem til kongressens siste foredrag, som skulle vise seg å fenge like sterkt som de øvrige, den svenske litteraturforsker, dr. *Robert Brauns*: «*Den kristne oppriktighet og den katolske litteratur*»

Ettermiddagene den siste uken ble brukt til besøk i Trondheims ganske tallrike saminger, utflukter og forskjellig. Nest siste kveld stabled alle fire land sine kunstneriske og underholdende krefter på benene til en munter varieté, og aller siste kveld takket man hverandre i pene — og sikkert også oppriktige — taler. Som pater Thorn sa, det er så mange ukjente faktorer når et slikt stevne skal settes i verk. En vet — tross god planlegging og forberedelse — ikke hvordan det kommer til å gå. Men det gikk godt, takket være de deltagende selv, beskytteren, biskop *Rüth*, komitéen, — og etter hva den charmerende svenske direktør *Nils Adler* sa — takket være «*jättegestalten*» pater Thorn. «Da pilegrimene i gamle dager nærmet seg Nidaros, så de på lang avstand katedralens tårn som viste vei. Nå da vi ankom til dette stevne, var det pater Thorn vi først fikk øye på, — han tok imot så å si hver enkelt, og tenkte på alle praktiske detaljer, både den første kveld og siden.»

Den finske deltager fil. kand. *Knut Drake*, oppsummerte til slutt sitt inntrykk av dette det 6. nordiske akademikerstevne med noen ord som antagelig kan ansees som gjeldende for de flestes mening. Han påpekte den realitetssans som hadde preget både foredragene og diskusjonene. Man var på en måte kommet det pulserende, praktiske livet nærmere nå enn tidligere.

K. R.

Pastor J. J. Duin og en dansk akademiker lesker seg ved St. Olavs-brønnen i nærheten av Domkirken.

To av foredragsholderne ved stevnet: Lektor *Runa Nordenstreng*, Finnland, og dr. phil. *Robert Braun*, Sverige. Referater av deres foredrag finnes på de neste sider.

Katolsk syn på oppdragelsens etikk

Foredragsholderen tok sitt utgangspunkt i boken av den kjente engelske forfatter Robert Hugh Benson: «Lord of the World», (Verdens herre), hvor man får et bilde av verdenssituasjonen omkring år 2 000. Mange ting i boken er alt blitt virkelighet i våre dager, ja de er endog tilbakelagt når man tenker på den tekniske utvikling. Som Benson forutsa, noterer vi kommunismens målbevisste fremgang. Vi katolikker er ikke alene om å gjøre motstand, andre kristne konfesjoner og representanter for en ikke-kristen vesterlandsk humanisme står sammen med oss. Men unnfalldenheten mot vår tids kristendomsforfølgelse har vært større blant ikke-katolske kristne. Kampens utfall beror på vår egen generasjon og på hver og en av oss.

Det er en uhyre viktig misjon å oppdra våre barn til helhjertede kristne og katolikker. Mer enn noen sinne opplever vi betydningen av å vinne ungdommen for den sak man vil fremme. Og vi må utkjempe vår strid på to fronter. For oss nordiske katolikker truer den største faren i alle fall inntil videre ikke fra øst. Enkelte ungdommer kan nok dras mot kommunismen, men når det gjelder nye livsformer, er det helt sikkert den hemningsløse frihet fra moralbud som begynner å bli den ureligjose vesterlendings ideal.

Denne tendens — en hedensk livsdyrkelse — kan spores over alt i verden. Den er en ulv i fåreklær som opptrer i humanitetens navn, og påstår at den kan forløse menneskene fra foreldede tvangsforestillinger, fra kristendommens åk. Propagandaen slår imot oss fra aviser og tidsskrifter, den lyder i våre radioapparater og virker fra mange filmer. Men sexkultusen og den rent animalske livsbejaelse medfører ofte sin ytterste motsetning — livsfornektelsen. Enda er vel ikke barnemord legalisert, men aborter er mange steder hyppigere enn fødsler, og legaliseres mer og mer. Brudd mot det sjette bud har som en logisk følge medført brudd mot det femte. Det diskuteres jo nå for fullt alvor om dødssyke skal «befris» fra store lidelser.

Vår katolske ungdom vokser opp truet fra alle kanter av uheldige innflytelser, fra staten, fra de fullvoksnes overseksualiserte verden, fra ikke-katolske jevnåriges side. Impulsene kan bli skjebnesvangre hvis de ikke fra tidlig barndom motvirkes av den faste støtten de unge får i en katolsk oppdragelse. Pavene har utrettelig hevdet Kirkens rett til å bestemme over katolske barns oppdragelse, og henvendt seg til foreldre og pedagoger angående den kristne oppdragelses betydning. Familien, Kirken og skolen danner en samvirkende enhet som trykker den religiøse og etiske oppdragelse. Alle pavene betoner det umulige i å bibringe ungdommen moral uten religion.

Hovedansvaret for en kristen oppdragelse hviler på foreldrene, selv om Kirken støtter dem på mange måter. En slik oppdragelses mål, sier Pius XI, er å virke sammen med Guds nåde til dannelsen av en sann kristen, dvs. Kristus selv i mennesket som er født på ny gjennom dåpen. Og Pius XII har karakterisert en sann kristen

slik: «I alt hva han tenker, sier eller gjør, offentlig eller privat, bør hans rettesnor være å ha sannheten til hersker, kjærligheten til lov og evigheten som målestokk.»

Barnet bør altså så tidlig som mulig bibringes en slags forståelse om sin bestemmelse, og læres til på sin måte å betrakte tingene under evighetens synsvinkel. St. Thomas taler om forstandens indre lys, og oppdragerens oppgave er ikke å tenne dette lys, men å få det til å flamme opp i full klarhet. Den franske pedagog, Suzanne Marie Durand, taler om å fremkalle personlighetsbevisstheten hos barnet, dernest hjelpe det til å frigjøre seg fra seg selv, og så i kjærligheten å finne en vei utover sitt eget vesens grenser.

Et av tidens værste onder er at menneskene ikke lenger vil erkjenne det ondes eksistens. Når intet er synd lenger og ingenting ondt, kan heller intet forbys eller straffes. Denne mentaliteten er på god vei til å forderve mangen ungdom, ikke minst her i Norden. Skal den kunne motvirkes hos barna, må de få vokse opp i et kristent miljø hvor omgangstonen er preget av kjærlighet, og hvor lydighet, plikt og forsakelse også har sin gitte plass i den hele sammenheng. Foreldrene må gi eksemplet ved selv å tjene Gud i ydmykhet og kjærlighet.

Alle normalt utviklede barn har en utpreget rettferdighetssans og aksepterer derfor også en rettferdig straff. Det må bare gjøres klart at straff ikke er utslag av arghet fra Guds og foreldrenes side, men noe man selv pådrar seg gjennom uforstand, og som skal hjelpe en til bedring. Samvittigheten våkner og utvikles i takt med vår bevissthet. Men også dette må veiledes varsomt og med kjærlighet.

Alle som befatter seg med oppdragelse burde ha innsikt i barnepsykologi. Pave Pius XII har sagt: Ingen blir plutselig og uforberedt mekaniker, lege eller jurist, men mengder av unge gifter seg uten et øyeblikk å tenke på den krevende oppgave de får med barneoppdragelsen.

Ordet frihet har fått en magisk klang i våre dager, sikkert delvis på grunn av undertrykkelsen i diktaturlandene. Det katolske svar på både terror og tøylesløshet heter selvdisiplin. For å oppnå den må viljen oppdras og trenes. Den fremragende katolske barnepsykologen og pedagogen Maria Montessori sier interessante ting om selvdisiplinens utvikling. (Foredragsholderen ga her en klar utredning om hovedpunktene i Montessori-metoden, som dessverre blir for lang å gjengi.)

Vårt sekel er blitt kalt «barnets århundre». Nå kunne man snarere kalle det «ten-åringenes århundre», da en ufornuftig eldre generasjon, her i Norden i alle fall, har fått dem til å føle seg som samfunnets mest betydningsfulle medlemmer. Til stor skade for deres karakterdannelse får de nå se alle slags filmer, teaterstykker — hvor umoralske og sensuelle de enn er — uten kontroll fra foreldrenes side. Den fysiske skjønnhet oppreklameres f. eks. ved skjønnhetskonkurranser. Foreldre foregår ofte med dårlig eksempel, mangen ungdom har ikke lenger noe hjem og savner trygghet og støtte. Den overseksualiserte litteraturen får også ta sin del av skylden for tingenes tilstand.

Den kristne oppriktighet og den katolske litteratur

Vi lever i en tidsalder som favoriserer oppriktighetsideologien. Neppe noen gang tidligere har litteratur, vitenskap, kritikk, sport, politikk, til de grader verdsatt dette ord — oppriktighet — som i våre dager. Omkring år 1800 forekommer det nesten ikke. Vi finner frihet, natur, menneskerett, men ikke dette ord, som nå nesten er blitt en trylleformel.

Oppriktigheten som ideal har heller ikke alltid vært så populær. Den var opprinnelig en reaksjon mot en tradisjon som følte unaturlig, foreldet, ikke i samsvar med den nye tid. Den brøt igjennom fordi industrialismen fordret en ny livsform; enkelhet, et usminket vesen og ikke overflødige ord.

Det var kanskje ingen tilfeldighet at svensken Nobel oppdaget dynamitten i 1906, det mest virksomme sprengstoffet verden hadde kjent inntil da. For århundredets mennesker var innstilt på sprengning av hele den gamle verden. Strindbergs brev fra Sveits i 1884 er betegnende for den revolusjonære stemning på den tid; man har lyst på å sprengre hele den gamle europeiske kulturbygning. Sannheten skal så stige frem som en fugl Fønix av kulturens rykende ruiner. Oppriktighetsideologien er en revolusjonær ideologi.

Det er Norden som er særlig sterkt engasjert her. Det begynte for ca. 70 år siden. Kanskje er også den nordiske folkekarakter spesielt disponert for trangen til oppriktighet — jeg kunne kalle denne tilbøyelighet for «den naive oppriktighet». De fleste mennesker her liker

Hva sier Kirken om alt dette sedelige forfall? (Foredragsholderen siterte her fra «St. Olav», nr. 13 1956, og fortsatte med å gjengi fra pave Pius XII's rundskriv om ungdommens kristne oppdragelse.)

Og hvilken praktisk tillempling skal man gi pavens oppfordring til å «styrke og verne ungdommen mot verdens fristelser og villfarelser?» Mot den ensidige kroppsyndyrkelse burde katolske foreldre søke å oppdra sine barns intellekt, sørge for grundige religionskunnskaper, og la dem få kontakt med Evangeliets historiske Kristus. De må undervises i den lære han har åpenbart for oss — som viser oss hvordan menneskene, skapt i hans bilde, bør leve. De må få vite at Gud har gitt oss en lov, fast og detaljert, og at den likevel kan sammenfattes i det ene bud: Du skal elske!

Man hindrer ikke ungdommen fra å begå dårdigheter med kategoriske imperativer. De unge forlanger å få kaste av seg de eldres formynderskap etter som personligheten modnes. Denne prosess blir lettere og farene mindre når de unge alt i barndommen er blitt vant til å stole på og betro seg til Gud og hans jordiske stedfortredere, sjelesørgeren og foreldrene. Et lykkelig familieliv grunnlagt på gudfryktig kjærlighet og gjensidig forståelse, er det tryggeste feste for en ung sjel.

Til slutt kom lektor Nordenstreng inn på den uheldige heldedyrkelse. Mot filmstjerneaktusen o.l. satte hun opp helgenenes liv, — mange mer spennende enn de mest raffinerte eventyrberetninger.

å si sin mening frimodig, og heri er det noe meget verdifullt. Det er derfor ikke underlig at da oppriktighetsideologien brøt gjennom i Europa i 1870—80, var Norden særlig mottagelig for dette budskap.

Denne forandring i den profane åndelige struktur, måtte også få følger på det kristne område. Ekthet, sannhet og åpenhet er gamle kristne idealer. Men det hadde vært likesom en stilltiende overenskomst om at lidelser — det onde — skulle fremstilles på en slik måte i litteraturen at sedeligheten ikke ble såret. Bøker av f. eks. Gertrud von Le Fort eller Peter Dörfler er god katolsk litteratur, men man finner aldri der detaljerte skildringer av f. eks. det seksuelle. Det var en absolutt begrensning i det henseende. Men oppriktighetsideologien som utgikk fra Frankrike, begynte også å revolusjonere dette område. Ifølge François Mauriac gjelder omtrent følgende for romanen:

Den kristne romanforfatter er vanskelig stillet. Han skal fremstille *et stykke liv* uten å pynte på det, og hvordan skulle han kunne det hvis hans arbeide ble innskrenket gjennom sedelighetsbud? Den inspirerte romanforfatter kan ikke la seg foreskrive hva som er rett eller urett — det må bli moralteologenes sak. Det avgjørende for forfatteren er om han har så megen vitalitet og natur i seg at han kan fremstille livet slik det virkelig er. Det kan han bare ved å bli ett med sine figurer, leve i dem. Det må en ekte, personlig lidelse til skal det bli virkelig liv. Dette er noe som det «borgerlige» menneske ikke forstår.

Denne uttalelse har sin store berettigelse. Den katolske litteratur savnet tidligere det brennende liv som nå gjør den til et internasjonalt oppkomme av inspirasjon. Vi kan overhodet ikke lenger forestille oss en katolsk litteratur uten denne omorientering. Men vi har også fått en radikaliserings som fra en annen kant truer med å undergrave det som er vunnet.

Jeg kan ikke avgjøre om det finnes noe som kan kalles kristen litteratur eller ikke. Men det er et faktum at det gis dikt, fortellinger, romaner, som etterlater seg en virkning av kristen impuls, kristen appell. Denne virkning er ikke en moralteologisk innflytelse, tvert i mot. Gripes man av ekte kristen diktning, så tenker man ikke på moral. Den kristne appell virker som livet selv.

Det finnes bøker som leder lesernes oppmerksomhet mot noe spesifikt katolsk, f. eks.: Franz Werfels «Sangen om Bernadette», og Gertrud von Le Fort's «Veronikas svatteduk». Men i begge tilfelle griper disse forfattere oss gjennom realistiske fremstillinger og rent menneskelige forhold, de skildrer lidende eller tranghjertede personer så det blir liv og ryster oss.

Den kristne forfatter vil imidlertid mer enn bare å representere livet som det virkelig er; med sin realistiske verden vil også han vekke kristne impulser hos oss. Den realistiske virkelighet blir en overgang til den kristne. Hvis det lykkes for forfatteren å virkeliggjøre dette, oppstår det en kristen appell.

«Appell» her er aldeles ikke identisk med *tendens*, appell har derimot sammenheng med intensjon, med noe meget intimt og inderlig hos forfatteren, med hans grad av grepethet overfor den kristne sannhet. Det er noe som når inspirasjonens dyp, derfor kan det også virke på leseren, slik at denne kjenner seg grepet av den kristne verden. Tendens derimot virker som noe som kommer utenfra, noe påklistret, i likhet med propaganda og reklame.

Litteraturen og kunsten av i dag er meget følsomme for det ekte og uekte i livet. Graham Greenes krigserklæring mot «oppbyggelige historier» i den kristne litteratur, hans uvilje mot såkalte «moralteologiske traktater», i stedet for romanens realistiske liv, må gjøre slutt på det som enda måtte finnes av tendestro hos oss.

Hos en del kristne forfattere, særlig konvertitter, er det et ønske å kunne tjene sin Kirke på en eller annen måte med det de skriver. Det kunne sies meget om konvertittiveren i litteraturen, ikke alle når med sine verk det mål som foresvever dem, de er ofte lite congeniale med den guddommelige nåde og blir skuffet etterpå. En forfatter kan ha den bestemte hensikt å skrive en kristen roman, uten at det lykkes ham å bryte gjennom den profane atmosfære. Ta f. eks. François Mauriacs bok: «Galigai»: Denne bok inneholder så å si ingen katolsk eller kristen impuls, enda det nok var meningen fra begynnelsen. Hvorfor ikke?

Vi må for å svare på dette, komme tilbake til det jeg kaller «kristen appell». Den oppstår når hele veven av scener, figurer, dialoger, skildringer etc. griper leseren og vekker i ham en ny frihet som gjør det lett å betrede den kristne atmosfæren. Det er nødvendig at kristne motiv på en eller annen måte trer levende frem, og at *lidelsenes verden konfronteres med dem*.

Når en bok mislykkes i så henseende, forekommer det meg å være to grunner: De kristne motiv utvikles ikke — ofte av skrekk for tendens, eller så svakt at de ikke gjør seg gjeldende. For det andre, slike motiv kan ofte ubevisst smyge seg inn og motvirke forfatterens oppriktige intensjon.

En annen årsak til at det ikke oppstår en kristen appell hos leseren, kan være en altfor sterk fremheving av de realistiske sider når det gjelder lidelser, laster, perversitet. Romanforfatteren skal nok beskrive livet som det er, uten forfalskninger. Men skildres nesten bare nevnte sider av livet, så stilles leserne ensomme overfor menneskets avgrunn, helvede og fortvilelsen, kort sagt overfor arvesyndens realitet uten å finne også den mulighet som gis: å kunne befri seg fra dette. At profane forfattere skriver slik, kan vi forstå, det er kanskje en redning for dem. Men når kristne forfattere som vet og kan noe annet holder seg på samme nivå, motsvarer det ikke deres intensjon. Når det gjelder seksuelle detaljer, anvendes de av den kristne forfatter ikke for å forføre, men fordi oppriktighetsideologien stilles på spissen. For hvor finnes en grense for friheten til å skildre i detaljer det animale i menneskene?

Vi vet at demoniske makter kan ødelegge en i og for seg god ting, — fedrelandskjærligheten, nasjonalbevisstheten, f. eks. Dette later det til at vi opplever i dag med oppriktighetsideologien. Oppfattes den som absolutt og enerådende, slik at den kristne forfatter mener at han fritt kan fremstille sine objekter uten at de blir underordnet noen instans, kan denne holdning utvikles til en demoni. Det er så godt som umulig særlig for den katolske forfatter, å nå sitt eget mål, altså en ekte religiøs virkning, hvis han erklærer å ha en absolutt frihet til å fremstille seksuelle detaljer til grensen av det pornografiske.

*

Disse innvendinger gjelder altså oppriktighetens absolutte holdning, og ikke oppriktigheten i og for seg. Den katolske kirke er den åndelige makt i verden som kan råde bot på de nevnte mangler. Som et folk bare kan eksistere når det innpasser seg i en helhet, kan også

BLIKK på TIDEN

■ Kong Haakon har i denne måned feiret sin 84-års dag. De sparsomme bulletiner og den altfor langvarige tausheit omkring kongens sykeleie var intet klokt trekk fra de ansvarliges side, og kan synes å innebære en undervurdering av den konstante og hengivne interesse med hvilken den norske opinion omgir kong Haakons daglige liv og vel.

Desto større var lettelsen og gleden over den oppmuntrende hilsen biskop Eivind *Berggrav* kunne overbringe fra Slottet. Inntrykket av kongens enkle ord, av biskopens menneskelige kommentarer og av de portretter avisene har brakt av monarken på fødselsdagen — de siste preget av lidelse og verdig ro — er egnet til å vekke adskillig ettertanke med hensyn til den bokstavelig talt enestående stilling kong Haakon tør sies å innta blant de europeiske statsoverhoder.

Det regjeringsjubileum han nylig har feiret — disse 50 år som simpelthen utgjør Norges nyere historie — er allerede i seg selv, som arbeidsdag betraktet, en fantastisk realitet. Ved siden av Sir Winston *Churchill* er kong Haakon i dag vel den aktive europeiske politiske personlighet hvis liv innebærer det mest imponerende historiske spenn.

Den vitale, gamle herre som hver morgen så omhyggelig og samvittighetsfullt orienterer seg i dagens aviser, hadde den siste russiske tsar som lekekamerat i guttedagene på Fredensborg, besøkte pave Leo den XIII som ung prins, og ble på sin bryllupsdag i Westminster Abbey lykkønsket av dronning Victoria. Det som for nesten alle hans undersåtter er fjern historie, det er for kong Haakon minner.

I en nasjon lever der til enhver tid rundt regnet to generasjoner. Kong Haakons enestående plass i nordmenns hjerter forklares ved dette sjeldne og gripende, at han for *begge* de i Norge nulevende slektsledd står som inkarnasjonen av selve høydepunktet i deres opplevelse av nasjonens realitet.

Vi yngre kan bare indirekte forstå hva som rørte seg i hjertene hos våre nygifte foreldre dengang den unge, ranke kongen med sin arving på armen i 1905 steg i land på Honnørbyggen i Christiania, og gjorde det synlig at Norges gamle kongestol var gjenreist. Men selv har vi til gjengjeld opplevet 1945, — også vi har sett med våre egne øyne kong Haakon som den folkekjære bærer av landets frihet og ære.

Dette er noe av bakgrunnen for den i Norge alminnelig utbredte følelse av at kongens lidelse og kongens livsmot er noe som angår oss alle på en personlig måte. I en tid hvor monarkiets ytre pomp og prakt har mistet sin gamle betydning og tronens prestisje må hvile på monarkens *menneskelige* egenskaper, har kong Haakon, ved sin lykkelige forening av karakterstyrke og et sant kongelig hjertelag, oppnådd dette sjeldne: At folk i dette land, i kongens gode og onde dager, i kongens glade og tunge stunder, har følt og føler for ham som for en av sine egne og nærmeste. Det er en triumf som er ytterst sjelden i kongedømmets brokete og ofte blodige annaler.

den katolske forfatterens oppriktighetskrav bare finne sin sunne utløsning hvis det konfronteres med Kirkens helhet og autoritet. Det kan bety offer for ham. Men han kan også få rik kompensasjon ved ikke å drive åpenhjertigheten til dens ensidige og hensynsløse ytterkant.

■ Noe forsinket, men ikke desto mindre betimelig gir den svenske journalisten Gunnel *Vallqvist* i «Morgenbladet» (6. august) en treffende omtale av den franske oratorianerpater Louis *Bouyer's* bok «Du protestantisme à L'Eglise», som formodentlig er det viktigste katolske bidrag i samtiden til en avklaring av forholdet mellom katolisismen og lutherdommen. *Bouyer* var opprinnelig luthersk prest, og behandler sitt vanskelige emne med både erfaring, innsikt og saklighet. Ikke minst analyserer han med innlevelse og sympati de autentiske evangeliske verdier som, tiltross for deres opptreden i en heterodoks doktrine, skjuler seg i protestantismens «positive prinsipper»: nemlig *sola gratia* eller læren om frelsen ved nåden alene, *sola fide* eller læren om rettferdiggjørelse ved tro alene, *soli Deo gloria* eller den konsekvente vegring ved å tillegge noe skapt noen som helst del i menneskets frelse, og *sola scriptura* eller hevdelsen av den Hellige Skrift som den eneste rettesnor for kristentroen.

«I det følgende søker *Bouyer* å vise hvordan de positive prinsipper i protestantismen i praksis går en mer eller mindre fullstendig oppløsning imøte gjennom en ulykksalig forening med negative tendenser. I denne sammenheng legger han frem noen eksempler på hvordan protestantismens grunntanker paradoksalt har kunnet byttes ut med sine motsetninger innen protestantismens egne enemerker: puritansk moralisme istedenfor troen alene, humanistisk religiøsitet istedenfor *soli Deo gloria*, en subjektivistisk og liberalistisk bibeloppfatning istedenfor Skriftens absolutte autoritet.»

Bouyer ser i de ulike bevegelser som har oppstått på protestantisk grunn til en fordyppelse og inderliggjørelse av det indre, åndens liv, et element som kan bygge bro mellom de to konfesjoner. Og boken munner ut i den konklusjon, at bare den katolske kirke eier i siste instans mulighetene for tvers igjennom teologiske høy- og lavkonjunkturer å bevare uforfalsket nettopp det som protestantismen fremfor alt vil slå vakt om.

■ «Kontakt med *Fredriksborg*» heter en fiks liten publikasjon som utgår fra det aktive arbeidsutvalg bak det lutherske foredragsforum «*Fredriksborg*» på Bygdøy. Den redegjør for et prisverdig og generøst forsøk på å sprengte den isolasjon fra kulturlivet og de problemer som så lenge, til ubotelig skade for norsk kristendom, har preget lutherdommen her i landet, og som fremdeles er fremherskende i dens dominerende og toneangivende miljøer. «*Fredriksborg*» har, de siste par årene, i noe beskjednere format enn den kjente svenske «*Sigtunastiftelsen*», gått livsnært og allsidig løs på tidens problemer, såvidt vi kan se også med en såvidt usnerpet holdning til de hos protestantene evig diskuterte «*adiafora*» (film og teater for eks.) at de nok ikke har møtt bare velvilje hos sine trosfeller.

Velvillig forståelse fortjener de imidlertid fra alle som bekymrer seg realistisk om kristendommens stilling og innflytelse i norsk åndsliv. Norsk kultur er, avkristningen tiltross, en av de få protestantiske enhetskulturer som fremdeles eksisterer her i verden. De fleste andre kristne nasjonale kulturmønstre er katolske eller blandede, oftest da med en sterkt ekspansiv katolsk minoritet (USA, England, Nederland, Canada).

Det er med andre ord et sosiologisk faktum at den kristne arv i Norge er, og lenge ennå kommer til å være i stor utstrekning nødvendig forbundet med protestantiske tradisjoner og institusjoner. Kristendommens tilbakegang eller fremgang i Norge vil med andre ord i første omgang følge den lutherske kirkes skjebne. At dissidentenes (herunder katolikkenes) antall bare er en liten gruppe sammenlignet med massefrafallet fra statskirkens tro og praksis, kan enhver slutte seg til ved å sammenholde sin egen miljø-erfaring med Statistisk Årbok for Norge. Og vi har som katolikker en altfor dyp bevissthet

om kristendommens forankring i dogmer og sakramenter til å kunne gå optimistisk inn på den obligate og kristelig sett utilfredsstillende slutning hvormed de lutherske biskoper i sine årsberetninger gjerne trøster seg og sine: «Tross svak kirkesøkning tør vi tro at folk i N. bispedømme bevarer en dyp respekt og velvilje for kirken og dens tjenere.»

Ingen kristne i Norge er tjent med at det både doktrinalt, disiplinært, pastoralt og kulturelt knaker så høylydt i byggverket som det har vært tilfellet i den norske statskirke siden siste krig. Som andre norske ikke-lutheranere bestrider vi katolikker selvfølgelig et luthersk kristendoms-monopol i Norge. Noen vil kanskje være fordomsfrie nok til å oppfatte at vi gjør det med en særlig bakgrunn og resonnans: Norge har vært katolsk lenger enn det har vært luthersk, og vi har den verdensomspennende kristne hovedkirke i ryggen.

Det forhindrer ikke at vi her og nu kan og bør se med sympati og forhåpninger på enhver effektiv skanse som kristne mennesker reiser mot den nye hedenskaps oppmarsj: Og følgelig ønske «*Fredriksborg*» lykke på reisen.

■ Den norske statskirke har ellers — igrunnen uten syndelig oppstuss, — igjen bukket pent og latt seg oppgitt påtvinge de verdslige myndigheters embetsordning, og dermed — de kvinnelige prester. Det er igjen «vor stormechtigste Fyrste» — konkret: regjeringen *Gerhardsen* — som har vist seg å bestemme suverent og maktglad over kirkens indre orden, forøvrig under behendig utnyttelse av en iøynefallende biskopelig uenighet i spørsmålet.

Ekklesiologisk brytes der her overtvert med en enorm katolsk tradisjon (som lutheranerne riktignok avviser som norm, men som de ikke desto mindre er nødt til å bygge på både når det gjelder Bibelens *canon* og barnedåpen), og den norske lutherske kirke slutter seg som kirketype dermed ennå nærmere til de anglo-saxiske bred- og lavkirkelige samfunn, hvor den opprinnelige kristne sakrale tolkning av kirken, vielsen og embetet mer eller mindre har veket for en likefrem og demokratisk delegasjon.

Det turde være symptomatisk at denne skjebnetime har kunnet slå uten at én eneste hørbar røst — enn ikke kirkepolitikeren rektor *Wisløff* — har tatt til orde for at norsk lutherdom nu frigjør seg fra den åpenbart tvilsomme fornøyelse å dele bord og seng med den vantro og sterkt kirkepolitisk interesserte sosialistiske velferdsstat.

Nu er der protestanter og protestanter. Noen av dem har en friskere og lengere hukommelse enn våre stedlige når det gjelder det kirkelige embetes natur ifølge den felleskristelige tradisjon. Det fremgår blant annet av de kommentarer til den norske kirkesituasjon vi finner i det representative bladet «*Church of England*», (cf. «*Morgenbladet*» 28. juli). Hvor nordmannen bøyer av, viser den flegmatiske britiske kronikør såpass temperament at han betegner den norske regjeringens bruk av erklæringen om meneskerettighetene som «absurd» i denne forbindelse, og fortsetter:

«Det er selvsagt høyst utilfredsstillende at beslutninger som er fattet av en organisasjon som De Forente Nasjoner skal ha gyldighet overfor en kristen kirke, bare på grunn av en viss formell tilknytning mellom kirke og stat. FN er ikke en kristen bevegelse. Mange av medlemmene er tvertom ikke-kristne land. Det er en absurd tanke at denne organisasjonens vedtak skulle være bindende for noen kristen kirke . . . I Norge bør den logiske følge av regjeringens beslutning bli et absolutt krav om at stat og kirke skal skilles ad, eller i det minste at kirken skal ha langt større kontroll over sine egne saker.»

Med briten kan vi sannelig overfor det lutherske tålmod i Norge anvende det gamle utsagn: *miror — et transeo*: jeg undres såre, og går videre!

Fr. Candidus.

Etter den nylig fullførte restaureringen og ominnredningen møter kirken jubileet i en vakker og verdig drakt. O ven for kirkerommet sett fra kor-trappen og vendt mot det nye orgelgalleriet. — Nedenfor: Midtskipet med korpartiet og sidealtrene — t. h. alterbildet «Den Gode Hyrde»; t. v. «Den Siktstinske Madonna», kopi etter Rafael).

FEIRINGEN AV ST. O 100-ÅRS J

24. - 25. - 26.

PROG

Fredag 24.

Pontifikalandakt ved Hs. *Mangers*. Preken av sogneprest

Lørdag 25.

Prosesjon med Helligdomskapell til kirken. Preken av biskop *Mangers*. Signelse med Olavsrelikv

Hs. Høyærv. biskop Th. Suhr, København.

HOVEDFEIRINGEN

søndag 26. aug.

i Jubileumskirken

Kl. 8.30: Prelatmesse ved biskop *Mangers*. Preken av pastor *Messel*. Felleskommunion.

» 9.45: Prelatmesse ved Hs. Høyærv. biskop *Ansgar Nelson*.

» 11.00: Pontifikalmesse ved Hs. Høyærv. biskop *Th. Suhr*. Preken av biskop *Mangers*.

» 18.30: Pontifikalandakt ved biskop *Nelson*. «Te Deum».

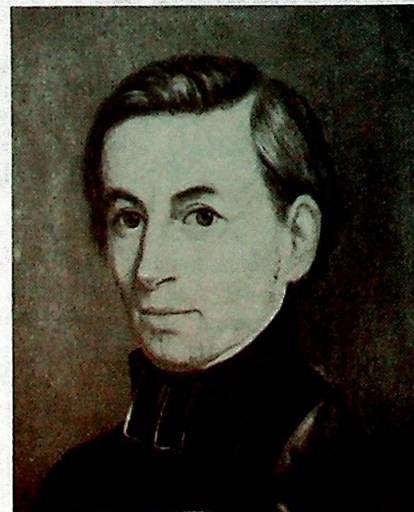
*

Mottagelse i Prestegårdshaven kl. 17.

Prestene som St. Olavs

- 1 Gottfried Montz
- 2 Sigismund Schrot
- 3 Adam Höcherl
- 4 Claude M. Lichtle
- 5 Johan Daniel Stur
- 6 Clemens Hagemann
- 7 Georg Andreas B
- 8 Erik Wang
- 9 Michael Günther
- 10 Olav Offerdahl
- 11 Karl Kjelstrup
- 12 Gerard de Geus
- 13 Frans Krijn
- 14 Karl Kjelstrup
- 15 Henrik J. Irgens
- 16 Henrik Snoeys
- 17 Arne Olav Sund
- 18 Frans Jos. Fisch

Den første sogneprest, pastor Gottfried Montz.

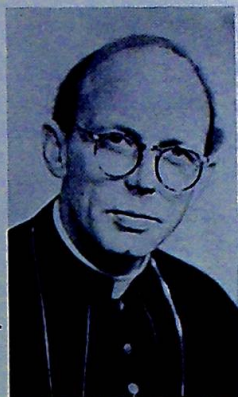
OLAVS DOMKIRKES JUBILEUM

26. august

PROGRAM:

Aug. kl. 19
Høyærv. biskop dr. Jac. Mangers.
Sogneprest F. J. Fishedick.

Aug. kl. 18
Sarmen fra St. Josephs kirke
av biskop Mangers. Velkommen.

Hs. Høyærv. biskop Ansgar Nelson, Stockholm.

FESTMØTET

søndag 26. aug. kl. 19

i St. Sunniva skoles gymnastikksal

Velkomsthilsen av sognepresten til St. Olav
F. J. Fishedick.

Prolog ved fru Ragnhild Nylund.

Festtale av syndikatsmedlem H. L. Barra.

*

Kunstnerisk program:

Forfatteren Ørnulf Ranheimsæter - skuespilleren Rolf Sand - sangerinnen Randi Helset
akk. av pianisten Johan Øian.

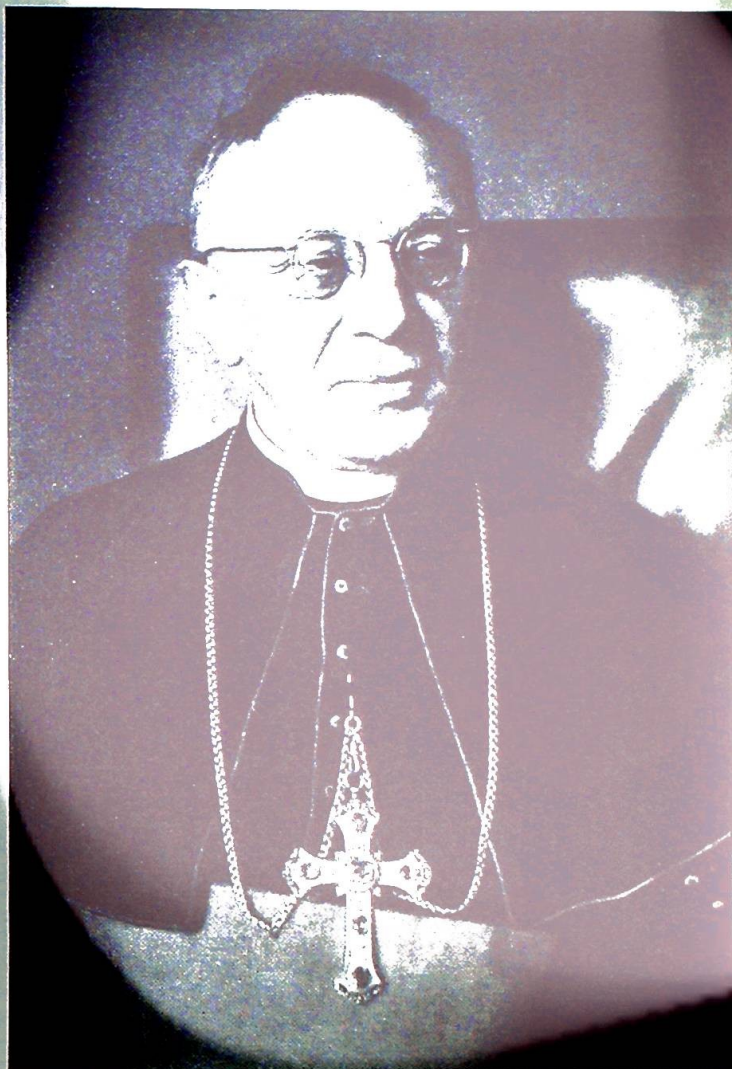
*

Festforedrag av sogneprest dr. J. J. Duin.

Fremføring av Lars Eskelands «Bønn for Noreg» til melodi av pater A. J. Lutz.

Hilsningstaler.

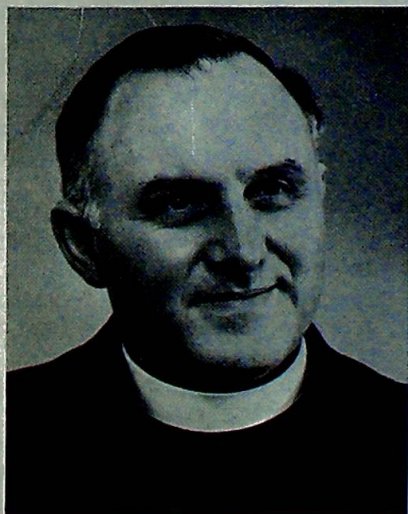
Avslutning ved biskop dr. Jac. Mangers.

HANS HØYÆRVERDIGHET BISKOP DR. JAC. MANGERS, som siden 1932 har hatt sin bispestol i St. Olavs kirke — inntil 1953 som Apostolisk Vikar og titulærbiskop av Selja, siden som residerende overhyrde for Oslo Katolske Bispedømme. At St. Olavskirken i jubileumsåret presenterer seg så verdig, kan i vesentlig grad takkes Biskopen.

har ledet
menighet

1843—1848
1849—1853
1853—1854
1854—1864
1864—1870
1870—1873
1873—1886
1886—1899
1899—1907
1907—1923
1923—1924
1924—1927
1927—1931
1931—1934
1934—1938
1938—1941
1941—1947
1947 og i dag

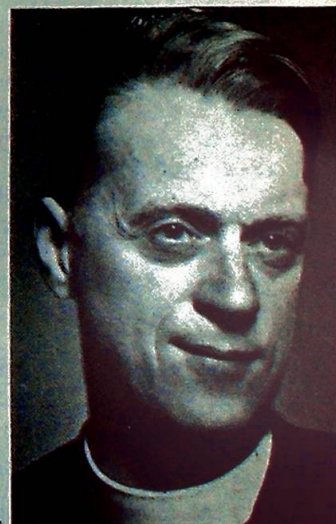

Sogneprest i jubileumsåret pastor F. J. Fishedick.

ST. OLAVSKIRKENS SEGL

Pastor Lars Paul Messel, kapellan siden 1951.

Visjonen bak Jesuitterordenens budskap

En vurdering ved 400-års minnet for grunnleggerens død

Annen artikkel av Jean Daniélou

Ignatius' budskap betrakter som vi har sett, verden og historien som et uttrykk for Guds plan. Og dette får alle illusjoner om verden til å forsvinne, og gir menneskets virksomhet det sanne mål, som er å arbeide for Guds sak. Men det gjelder å vite hvordan man skal handle. Guds sak er en stor ting og krever et alvorlig arbeide. Ignatius' synsmåte kommer nesten utelukkende frem i hans betraktninger over apostolatets prinsipper. (Apostolat: arbeidet for Gudsrikets vekst og utdypning.) Den åpenbaring hans virke var inspirert av, kan vi bare skimte gjennom noen få betroelser. Men hele hans verk er bygget på en metode, som ikke skal gi direktiver for den rette tenkemåte, men for den rette handlemåte.

Denne anvendelse av metode er ganske karakteristisk for Ignatius. Mange har funnet at den inneholder en fare for overdrivelse, som kunne lamme sjelens umiddelbare eller Guds initiativ. Man har ment det dreiet seg utelukkende om en viljesak, som kunne føre til et altfor anstrengt åndsliv. Men det gjelder noe helt annet, nemlig apostolatets store ansvar.

Denne visdom satt ut i praksis kommer til uttrykk på sjel livets område i *Exercitiene*, og er også utredet i en mengde skrifter hva apostolatet angår. Dette gjør Ignatius i sannhet til en praktisk vitenskap, som omfatter to felter. På den ene side er apostolatet et Guds verk. Apostelen tjener ikke Guds sak uten ved en inderlig forening med ham. De åndslivets hjelpemidler som fører til sjelens forening med Gud, er da de viktigste. Og derfor omfatter hans direktiver først og fremst bønner, boten og samvittighetsransakelsen. Apostolatet fordrer også at en kjenner lovene for Guds virke i sjelene. Sjelensorgen krever en solid forberedelse. Og Ignatius' mål er jo nettopp å vise sjelens vei mot Guds kjærlighet.

Men Ignatius har også direktiver til hjelp i apostolatets ytre utøvelse, i måten å forholde seg overfor de forskjellige kategorier av mennesker, i valg av virkefelt. Den høyeste norm er bestandig det gode som favner videst, som bidrar mest til Guds ære. I arbeidet for sjelene må en ikke være henfallen hverken til motløshet eller stahet. Det er ikke nok å begynne. Vi må sikre verkets opprettholdelse og fullending. Vi må ikke bare selv være foretagsomme, men også få de andre til å være det. Vi må ikke påta oss noe som ikke har Guds herliggjøring som mål. Og ikke forsømme noe som kan føre til dette mål.

Ignatius uttalte ofte denne tanken: «Vi må gjøre alt som om alt avhenger av oss, og i visshet om at alt avhenger av Gud.» Mon ikke dette inneholder hva vi kunne kalle en klassisk definisjon både av geniet og helligheten, denne harmoni mellom disiplin og mot som Apollinarius fremholdt, og som i størst

mulig grad synes å forene inspirasjonen og metoden. Dette forutsetter en mektig inspirasjon, både hos helgenen og kunstneren; der hvor den svekkes eller hvor metoden får overhånd over geniet, utarter det til fælsk klassisisme. (Også innen Jesuitterordenen har dette funnet sted.) Da går metoden på tomgang og dens regler blir en knirkende mekanisme, en rekke med oppskrifter. For den som ikke kan make dem, er det da bedre ikke å gjøre bruk av dem. Den klassiske stil tåler nemlig ikke middelmadighet på noe område, den fordrer storhet; slik er det med all skolastikk.

Denne sinnets storhet gjør Ignatius regning med. Det er en slik innstilling han først og fremst krever hos en apostel. Han må kunne gripe det sublime i Guds sak for ikke å bli lammet til stadighet av sine små personlige anliggender eller påvirket av vanskelighetene. Men en slik høysinnethet ligger ikke på det naturlige nivå. Det som fordres er ikke et helt menneskelig heltemot, men det å «føle behov for større krefter enn man selv eier, og være nødt til å støtte seg helt og holdent på Gud.»

Apostolatet krever altså fremfor alt denne fullstendige tillit. Det overgår jo helt menneskets krefter. Det er Guds sak. Det kan bare forstås i lys av Gud. For «Guds veier er ikke våre». Hvis apostelen støtter seg på den menneskelige fornuft og på dens kortsyn, da kan han ikke begi seg ut på et vågestykke som skal erobre fremtiden.

Ifølge Ignatius vet apostelen at alt avhenger av Gud; denne visshet er det som hever ham opp til helgenens, ikke geniets, sanne storhetsnivå. Og det er på dette høydeplan han først og fremst må stå. Men ellers må han også kunne handle som om alt beror på ham selv. Her ligger kjærlighetens dype alvor, her får metoden sin fulle betydning. Intet må forsømmes — det gjelder å ha et åpent øye for detaljene. Å være våken for de små ting når en er engasjert i de store, det er det sublime kjennemerke.

Det er hos Gud vi må søke den sanne storhet. Den ligger i tillit og selvhengivelse. Den står ikke i motsetning til litenhet, til beskjedne tanker om jeg'et, til bevisstheten om egen begrensning. Den regner tvert imot med alt dette. Litenhet i ordets nedsettende betydning, det vil si smålighet og feighet, ville det derimot være å stole på seg selv og ikke våge å foreta seg noe. Men kraften kommer fra Gud, og alt er mulig, alt som er stort og edelt, for den som stoler på ham. Det er i tilliten storheten ligger. Den sanne litenhet ligger i troskap i de små ting, og den overgår ikke hva mennesket kan klare. Dette kan synes lite i seg selv, men uten dette lille kan man ikke nå opp til de store ting. I dette skjulte samarbeide mellom nåde og frihet som innebærer hele mysteriet om menneskets virksomhet, er det sant at Gud gjør alt, men det er også riktig at Gud gjør ikke alt før mennesket har gjort disse ting

som er små i seg selv, men som alt videre avhenger av.

Vi ser at denne innsikt hos Ignatius, denne harmoni mellom frihet og nåde, setter en *hel* vurdering av mennesket inn i spillet. I denne rivningsperiode — hvor på den ene side det moderne menneske begynner å bli seg sin makt bevisst og vil spille historiens hovedrolle i Guds sted, og hvor kalvinister og jansenister på den annen side knuser menneskets frihet under vekten av en guddommelig årsakslov som reduserer friheten til den rene passivitet — her baner Ignatius veien for den likevekt som mennesket søker mer enn noensinne i vår tid. Det store ved Ignatius var denne tanke at det ikke er nødvendig å forringe mennesket for å opphøye Gud. Han fremholder at den personlige frihet som det moderne menneske beruser seg med, nok er det største i verden, men at den må høynes ved den guddommelige nåde for å nå til de virkelige høyder som ligger høyere enn det høyeste i verden.

En dyp overbevisning og en praktisk visdom preger som vi ser Ignatius' budskap og gir det den solidaritet verden trenger så til. Men det får en enda høyere flukt ved et siste trekk: denne styrke må stå i *kjærlighetens tjeneste*. Og dette er i sannhet Ignatius' første og siste ord. Det første fordi han innleder sine *Konstitusjoner* med en utredning om kjærlighet til Gud og nesten; det siste fordi han slutter *Exercitiene* med en betraktning over veien til kjærlighet.

Denne kjærlighet som først og fremst er kjærlighet til Gud, var Ignatius blitt grepet av. Det vil si at Gud hadde gitt seg til kjenne for ham som eneveldig til vår kjærlighet. Han hadde følt denne nesten uutholdelige vekt av Guds herlighet som løsev ham fra seg selv — denne kjærlighet til Gud som er tilbedelse av guddommens Majestet, en fortlighet full av ærbødighet og tillit til Treenigheten, et møte med den evige Kjærlighet som brennermerker hjertet, renser og helliggjør det i Åndens stråleglans.

Men for Ignatius er kjærligheten til Gud ikke alene en betraktende og mottagende kjærlighet. Den er også tjenende, full av iver for Guds herliggjøring. Den levende Gud er en nidkjær Gud som ikke slår seg til ro hvis han ikke blir elsket, som forbeholder seg menneskets tilbedelse, som han alene er verdig til. Ignatius gjør Guds nidkjærhet til sin. Her knytter han et åndelig slektskapsbånd med andre som også glødet av samme iver, Elias og Paulus. Fordi han vet at Gud alene er verdig til vår kjærlighet, tåler han ikke å se at hans navn ikke blir holdt hellig, at hans vilje ikke skjer, at hans rike ikke får plass i hjertene. «Hvor blir Guds Majestet hedret, hans uendelige storhet æret, hans hellige vilje adlydt?», skriver han.

En slik kjærlighet til Gud gir seg naturlig uttrykk i kjærlighet til menneskene. For det å elske Gud vil si å opfylle hans ønsker, å gjøre hva han ber om. Og det er Guds ønske at vi skal elske vår neste. Men hva menes det med å elske vår neste? Kjærligheten gir seg ikke til kjenne i følelser, men i handlinger. Å elske vår neste vil si å ville hans beste og hjelpe ham til å finne frem til dette høyeste gode. Og hva er det høyeste gode? Det er Gud alene. «For mennesket er skapt til å love, ære og tjene Gud», sier

Ignatius i begynnelsen av *Exercitiene*. Å elske sine medmennesker vil altså si å hjelpe dem til å frelse sin sjel, for dette er deres sanne lykke og gode. Kjærligheten er av ånd; den kommer fra den Hellige Ånd og gir grobunn for Åndens vekst.

Kjærligheten er også krevende. «På det har vi kjent Guds kjærlighet», skriver apostelen Johannes, «at han har gitt sitt liv for oss; så er også vi skyldige til å gi vårt liv for brødrene». Kjærligheten gir sitt liv, det vil si at den gir avkall på sin jordbundne eksistens. Ifølge Ignatius er den sanne apostel tapt for verden, tapt for dens herlighet og medgang. Han finner seg i å bli foraktet av den, utstøtt fra den, holdt i vanære om det gjelder.

Kjærligheten er altomfattende. Alle sjeler er forløst ved Kristi blod. Hver enkelt sjel har en uendelig verdi. I dette perspektiv er det ikke lenger noen forskjell i rase, nasjon eller klasse. Kristus er død for alle. Alle har behov for den frelse han bringer. Ignatius er alt annet enn trangsynt. Han setter seg imot at Kristi budskap skal bli et monopol for en bestemt sivilisasjon, et bestemt rike eller tidsrom. Han har sendt sine misjonærer til alle verdens kanter. Det er noe av det vesentligste i hans mentalitet at han ikke føler seg fremmed for noe av det som angår Guds rikes interesser i verden. Her kommer også hans høysinn frem. Det dreier seg ikke om å påta seg alt. Det gjelder tvert imot å feste rot i sitt særskilte hverv og fordype seg og skjule seg i det. Og samtidig uten opphør favne hele sjelenes verden i sin kjærlighet og bønn.

Av alt det vi har fremholdt i Ignatius' budskap, er kanskje dette hva vår tids kristendom trenger mest. Hvem bryr seg om sjelene som går til grunne? Det er utelukkende det timelige vel menneskene — selv de kristne ofte — tenker på, oppslukt som de er av materielle problemer, og opptatt med sine daglige behov. De gjør selvsagt ikke urett i å tenke på dem, men i å tenke *utelukkende* på dem. For sjelens nød er større. Men dette faller dem neppe inn, og de tror vel knapt nok på det. En altfor lett-vint lære om de vantros frelse, en føyelig forklaring om syndernes uansvarlighet, en overmodig forsikring om at en evig fortapelse er umulig, — alt dette står i motsetning til Ignatius' ånd og skjuler den alvorlige fare sjelene utsetter seg for. Ignatius vekker oss opp fra denne falske trygghet, som man i det minste kan kalle usikker i høyeste grad, for de beviser den bringer er mindre enn pålitelige. Og har man da rett til slik å sette sjelens evige bestemmelse på spill? Begår ikke hele kristenheten en alvorlig synd mot den evige Kjærlighet, når den med lett hjerte ser at millioner av sjeler «skapt i Tre-enighetens bilde og gjenløst ved Kristi blod», er nedsunket eller synker ned i ateismens, hedendommens eller muhammedanismens mørke?

ST. OLAV

selges nå foruten i Concentra, Akersgt. 61, og i eksp. Akersv. 5, også i

CAMMERMEYERS BOGHANDEL A/S

Karl. Johansgt. 41/43, Oslo.

Pastor Edvard Vogt

den femte i rekken av norske katolske prester vigslet etter krigen

Fra høytideligheten i St. Olavs kirke i Oslo, 15. august. Øverst ved alteret ordinator, Hs. Høyærv. biskop dr. Jac. Mangers med de assisterende prester. Foran kneler ordinanden som nettopp er blitt iført messehafelet.

En prestevigsel er alltid en gripende høytidsakt — om den finner sted under isolerte forhold ute på misjonsmarken, i et provisorisk kapell i en fangeleir eller i rammen av katedralens prakt med kirkerommet fylt til trengsel.

Den prestevigsel vi opplevde onsdag 15. august i vår egen lille domkirke i Oslo hadde både den intimitetens varme og høytidelighetens festivitas over seg i en forening som ikke kunne tenkes vakrere. At kirkerommet selv, i sin nye vellykkede skikkelse, bidro sterkt til skjønnhetsopplevelsen, det er sikkert. Men det faktum at atter igjen på så kort tid skulle en av landets egne sønner få del i prestedømmets hellige sakrament i Moderkirkens tjeneste, det var det alt overskyggende gledemotivet. Til dette kom at ordinanden med sine 33 år alt hadde rukket å gjøre seg kjent som en man med rette i respekt og særlig forventning fulgte frem til alterets fot. Vi nærer ingen som helst tvil om at Edvard Vogt vil bli en kraft som vil telle godt i rekken av dem som skal bære videre det arbeide Kirken er kalt til å utføre i vårt land.

St. Olavs kirke rommet nok ikke alle som hadde møtt frem til den nesten to timer lange ceremonien. Da ordinanden sammen med ordinator, Hans Høyærverdighet biskop Mangers, og presteskaperet ankom i prosesjon fra bispegården til kirken, var denne fullsatt, dvs. langt de fleste måtte stå. Forrest sås ordinandens familie, hans foreldre rådmann Ivar Vogt og frue, hans to søstre og svoger, samt mange andre av slekten Vogt. Videre venner og bekjente i et ganske stort antall, ordenssøstre og herboende og tilreisende trossfeller.

Før selve ordinasjonsritualet tok til, holdt biskopen en tale, der han bl. a. sa:

Da vår Herre Jesus Kristus hadde spist den siste nattverd sammen med sine apostler og gjort dem delaktig i sitt prestedømme ved ordene: «Gjør dette til minne om meg,» talte han til dem inderlig og inntrengende: «Ikke dere har valgt meg, men jeg har valgt dere forat dere skal gå og bære frukt, frukt som varer ved.» Og han ba en særlig høytidelig bønn for dem til den himmelske far om å bevare dem og helliggjøre dem: «Hellige far, helliggjør dem, i sannhet... Jeg helliggjør meg for dem så de også skal bli helliget i sannhet.»

I disse ordene ligger uttrykt prestedømmets vesen og uførlignelige verdighet. Det er den største nåde Gud kan gi en ung mann: å kalle ham til sin tjeneste for å bære frukt, meddele frukten av Kristi frelserverk til menneskeheten. Derfor må også prestene være hellige som Kristus selv er hellig.

Presten er ikke noen embetsmann som arbeider for penger eller levebrød. Nei. Ingen blir prest for seg selv, men for andre, for å hjelpe andre å nå frem til Gud. Presten skal være Guds høyre hånd. Med denne høyre hånd vil Kristus oppfylle den oppgave han har gitt sin Kirke: fortsette sitt frelserverk blant menneskene, bære det inn i alle folkeslag gjennom alle tidsrom. Menneskene trenger Gud og derfor trenger Gud prester, menn som ofrer, handler og taler i hans navn og bærer ham inn i sjelene.

Vi vigsler i dag en ung nordmann til denne høye verdighet i Guds og Kirkens tjeneste, en ung nordmann som skal bære videre arven etter de prester som Hellig Olav førte med seg for å vinne Norge for Hvite Krist og bygge det på apostlenes grunnvoll. Ved studium og bønn har han nå i mange år forberedt seg til denne store oppgave, så han er utrustet til å bli Guds høyre hånd blant sine landsmenn. Hans kjære foreldre og slektninger og hans mange venner som er her til stede, har sikkert bare ett ønske for ham: at han må vise seg sitt kall verdig og bære rikelig frukt.

Biskopen ba alle å følge nøye med i de gripende ceremonier. De ville da forstå hvorfor disse går ut på og må gå ut på å påkalle Gud, hans hellige mor og alle helgener om å helliggjøre ordinanden, fylle ham med hellighetens ånd, med Kristi ånd. Forenet med biskopen og prestenes bønner samlet så alle seg om den hellige handling, for at han som nå skulle bli vigslet og gjort delaktig i Kristi prestedømme måtte bli prest etter Mesterens eget hjerte, til ære og signing for Guds Kirke og vårt fedreland.

Som kjent er selve ordinasjonsritusen lagt inn i Messen, der ordinanden blir medcelebrant fra offertoriet av, da han like før har mottatt fullmakten til å frembære messeofferet. I meddelingen av den hellige vigsel var biskopen ved alteret assistert av sogneprest F. J. Fische-dick og pastor I. Hansteen Knudsen, samt av ca. 25 prester som hadde plass i og nærmest koret, hvorav to av ordinandens studievenner i Rom, en dominikaner fra Vietnam og inderen pastor Gregory Noronha.

Etter ordinasjonsmessen forlot presteskaperet i prosesjon kirken, hvoretter pastor Vogt i pretegårdshaven ga sin prestelige velsignelse, først til Hans Høyærverdighet biskopen og sine foreldre og nærmeste familie, deretter til sine medbrødre, prestene, og så til de hundreder andre som på denne vakre måten manifesterte sin tro på den velsignelse Gud lar formidle gjennom sine tjeneres salvede hender.

Pastor Peter Schindler til foredragsturné i Norge

Forfatteren pastor *Peter Schindler* har velvilligst latt seg engasjere til en foredragsturné i Norge i de kommende uker. Han holder sitt første foredrag i Oslo (Akersveien 5) søndag 2. sept. Turen går så videre til Lillestrøm (3.9), Fredrikstad (4.9), Tønsberg (5.9), Porsgrunn (6.9), Arendal (7.9), Kristiansand (9.9), Stavanger (11.9), Haugesund (13.9), Bergen (16.—17.—18.), Hamar (21.9), Trondheim (23.9), Oslo, «Katolsk Forum» (25.9), Hønefoss (26.9), Oslo, Studentlaget (27.9), Den norsk italienske forening (28.9), Oslo, Akersveien 5 (30.9).

Emne og klokkeslett for foredragene vil bli kunngjort i dagspressen.

Stavanger innbyr til kirkevigsling

Den nye St. Svithuns kirke ferdig til 23. september

Den nye St. Svithuns kirke i Stavanger nærmer seg fullførelsen, og kirkevigslen er fastsatt til søndag den 23. september.

Vi ser gjerne at trosfeller som er på våre kanter omkring den tiden, avlegger oss et besøk og deler vår festglede ved vigslingen som finner sted kl. 10, og til festandakten kl. 16. De er også hjertelig velkomne som gjester ved fellesmiddagen som holdes kl. 17.15 i Håndverkerforeningen. Tidspunktet er satt såvidt tidlig i håp om at alle skal kunne være med, også de som må rekke Oslo-toget kl. 20.30 eller natrutene til Bergen (kl. 21).

Det er vårt håp at alle utenbys deltakere vil sende en foreløpig melding til arrangementskomiteen, under adresse Erik Hadland, Muségt. 26, Stavanger, snarest mulig — helst innen august måneds utgang.

Vi skal gjerne stå til tjenste når det gjelder å ordne overnatting, men gjør oppmerksom på at vi bare disponerer et sterkt begrenset antall plasser i privat innkvartering, som følgelig må reserveres det aller mest påtrengende behov. Vi skal imidlertid gjøre vårt aller beste, og ønsker hjertelig velkommen til fest i St. Svithuns by og menighet.

Dagen etter, 16. august kl. 10, holdt pastor Vogt sin første hellige messe i St. Olavs kirke. Atter hadde han den dype glede å ha sine nærmeste kjære til stede, og i koret knelte Hans Høyærverdighet biskopen. Presteskaper var tallrikt møtt frem, likedan ordenssøstrene.

For en nesten fullsatt kirke frembar den nye prest det hellige offer, assistert av sin indiske venn pastor Noronha. Primiz-prekenen ble holdt av sogneprest Fishedick, som talte over Kristi ord til disiplene: «Dere har ikke valgt meg, men jeg dere.» Ingen kan ta seg et embete selv, ingen kan gjøre seg selv til prest, sa sognepresten. Kristus selv er den eneste høyesteprest og eneste mellommann mellom Gud og oss. «For det er en Gud og en mellommann mellom Gud og menneskene, mennesket Kristus Jesus som ga seg selv til løsepeng for alle.» Det er da også bare han som velger og kaller andre til å få del i hans prestedømme. I dem fortsetter han sin prestelige gjerning helt til verdens ende.

EN VELKOMMEN GAVE

Biskop dr. Mangers hyrdebrev i bokform

Gjennom snart 25 år har biskop dr. J a c. M a n g e r s regelmessig i begynnelsen av fastetiden sendt en hilsen i form av hyrdebrev til alle trosfeller i sitt kirke-distrikt. De er alltid blitt imøtesett med forventning av alle dem som i disse brev ikke bare så en faderlig hilsen, men også dokumenter av rik belærende og orienterende verdi om tidens aktuelle religiøse spørsmål og de særlige åndelige behov som har meldt seg.

Det vil sikkert vekke alminnelig glede at biskopen nå — som en velkommen gave ved feiringen av St. Olavs kirkes hundreårs-jubileum har villet sende hyrdebrevene ut i bokform. Sett her samlet, gir de et overmåte interessant overblikk over de spørsmål av åndelig og moralsk art som her på våre breddegrader er blitt anledning til et utdypende svar fra en katolsk overhyrde. For hyrdebrev må vel sies nettopp å være s v a r — svar på den utfordring som ligger i selve tidens og situasjonens behov for rettledning. Samlingen viser også hvilken enorm åndelig rikdom forfatteren har kunnet øse av når det gjelder å gi svarene overbevisende kraft. For selv om de forskjellige brev og taler nok kan være tidsbetonte og preget av særlige begivenheter hjemme og ute, så ruver bak hver enkelt av dem Kirkens uforanderlige lære og nedarvede praksis. I biskopens sikre og levende tolkning får vi derfor her en bok som både gir kunnskap om sentrale katolske lærespørsmål og næring til et rikere åndelig liv på guddommelig fundament.

«Komme ditt rike» har biskopen satt over denne samlingen av skriftlige og muntlige hilsener til sin hjord. En bok som med sine over vel tre hundre sider helt er preget av denne Kristi egne bønn til Faderen, bør eies av alle dem som gjennom hans Kirke allerede har fått skue inn i hans rike.

I. H. K.

NORDISK SOMMERSKOLE 1956

Nordens unge katolikker avholdt sin 8. sommerskole på Marielund ved Stockholm i tiden 29. juli — 4. august. Skolen var fulltegnet med ialt 55 elever fra Danmark, Finnland, Norge og Sverige. Det største elevantall kom fra Norge med hele 27 deltagere.

Skolens geistlige rådgiver var pater *Th. Patfoort*, O.P. (N.), skolesjef *Torfinn Juell* (N.), praktisk leder *Bride Adams Ray* (Sv.). Elevene var delt i to klasser: en for de nye elever og en for dem som hadde deltatt i skolen tidligere. Hovedemnene var som før: «Trosliv», «Det katolske ekteskap» og «Katolsk aksjon» og lærere var henholdsvis Elsebet Kieler (Dk.), dr. Fleming Kieler (Dk.), Kjell Ruyter (N.) og Erling Tiedemann (Dk.). Dessuten ble det holdt foredrag om ordenskall ved pater Schmidt, S.J. (Sv.), om liturgi ved pater M. Drouzy, O.P. (Dk.) og diskusjonstimer om litteratur.

Dessverre måtte skolens geistlige rådgiver, pater Patfoort, allerede tredje skoledag forlate skolen grunnet akutt sykdom. Pastor *A. Haeck* (N.), som oppholdt seg ved skolen, overtok da hans oppgaver og ga også et par gruppetimer i katolsk aksjon.

Skolen hadde i ukens løp besøk av Hs. Høyærv. biskop J. E. Müller og av Hs. Høyærv. biskop-coadjutor Ansgar Nelson.

UTLANDET:

VATIKANET

Budskap til de kristne i Øst-Europa.

På festdagen for apostlene Peter og Paul i år sendte pave Pius XII ut et budskap adressert til kardinalene Mindszenty, Stepinac og Wyszynski, og videre til biskopene, prestene og de troende i Albania, Bulgaria, Tsjekkoslovakiet, Ungarn, Jugoslavia, Polen, Romania og Øst-Tyskland, samt de andre folk i Europa som lider under religionsforfølgelsene.

Tidspunktet for utsendelsen av dette budskapet er valgt med henblikk på at det er 500 år siden pave Callixtus III's brev til kristenheten i anledning av tyrkernes invasjon i det østlige Europa.

Pave Pius XII sier i sitt budskap at i de siste ca. 10 år har det vært en lignende fare i Øst-Europa som for 500 år siden. De ytre former er noen steder forskjellige, men hensikten er den samme: Opphevelsen av katolske sammenslutninger, alle mulige hindringer for prestene, arrestasjoner og deportasjoner av geistligheten, forsøk på å få katolikker som praktiserer den orientalske ritus, til å rive seg løs fra Kirken, og forfølgelser av alle som forsvare den katolske religion. Stillet overfor slike tilstander, ønsker paven å trøste og oppmuntre de forfulgte.

De tre kardinaler og alle prestene og de troende får varme og anerkjennende ord for deres tapre motstand. «Hver dag ber vi den allmektige Gud om å understøtte og styrke dere i troen, å gi dere overnaturlig trøst, og å helbrede de lidende eller syke lemmer på Kristi mystiske Legeme.»

Videre et sted sier paven: «Det gjelder deres evige frelse, en frelse som stadig er utsatt for fare på grunn av ateismens angrep. Men hvis alle kristne møter disse angrep med mot og troskap, blir det ingen overvundne på den katolske side, bare gløvedige ofre. Forfølgelsene og martyrene blir spiren til nye kristne seire.»

Marokkos uavhengighet godkjent.

Vatikanet har godkjent Marokkos uavhengighet. Erkebiskopen av Rabat har overrakt den marokkanske utenriksminister en skrivelse fra Vatikanets statssekretariat, hvor det erklæres: «Den hellige stol anerkjenner Marokkos uavhengighet, og sender sine beste ønsker for landets fremtid. Den ønsker at sultanen og det marokkanske folk måtte få glede seg over fredens velgjerninger og leve i enighet.»

Pave Innoncens XI's saligerklæring,

kommer til å foregå den 7. oktober, i følge Osservatore Romano.

Satt på indeks.

To bøker er blitt oppført i indekscatalogen i juli i år, begge av den franske forfatterinnen Simone de Beauvoir: «Le deuxième sexe», (Det annet kjønn), og «Le mandarin», (Mandarinene).

Osservatore Romano kommenterer dette med bl. a. følgende: Simone de Beauvoirs bøker er preget av en viss eksistensialistisk filosofi som utstråler en giftig atmosfære. Det er nødvendig å advare ikke bare ungdom, som lett lar seg påvirke, men også voksne mot den subtile gift som finnes skjult i disse bøker. I den grad et samfunn anerkjenner slik litteratur, viser det faktisk hvor bedrevet det er, og hvor langt det er kommet i retning av all slags forfall og fornedrelse.

Forfatterinnen anser ekteskapet som en mystifikasjon og forsvare den frie kjærlighet. Alle metoder er gode, slår hun fast, som tillater kvinnene å undra seg moderskapets slaveri. Hun forsvare deres frigjørelse særlig fra de moralske lover, og anklager Kirken for å sette seg i mot denne «emansipasjon».

Kirken plikter å fordømme ettertrykkelig denne umoralske lære som undergraver respekten for familien og for gode seder og skikker.

Paven oppmuntrer til nye salgsmetoder.

I en lengere tale til deltagerne i den 3. internasjonale kongress for distribuering av levnettsmidler, understreker pave Pius XII forhandlernes ansvar. Bl. a. kom han inn på de moderne salgsmetoder som selvbetjeningsbutikker, og nødvendigheten av hver enkelts moralske sans og ansvarsfølelse. I dag er det ikke lenger den enkelte kjøpmanns gode resultat eller uhell som står på spill, men i meget større omfang enn tidligere hele handelsapparatets funksjon, og dermed en bedre levestandard for befolkningen.

Paven oppfordret alle til å motarbeide alt som kunne ødelegge tilliten mellom produsenter, distributører og kunder. Det må tas hensyn til det felles beste, selv om den personlige fordel til å begynne med skulle måtte unngjelde. «Hvis de økonomiske prinsipper dere følger, er sunne og rettet mot alles vel, hvis dere har tatt avstand fra en egoistisk individualisme og undertrykkelse av personligheten, vil dere bidra i rikt monn til å styrke hele det sosiale byggverks stabilitet. Dessuten ønsker vi — fortsatte paven — at ansvarsfølelsen må bidra til at dere søker å nå frem til en personlig åndelig fordyppelse.»

ARGENTINA

Katolsk universitet i Buenos Aires.

Den nåværende argentinske regjering har godkjent en lov som tillater opprettelsen av private universiteter. Det argentinske episkopats kommisjon har besluttet å opprette et katolsk universitet i Buenos Aires. Ifølge kardinal Caggiano, som er formann i den biskopelige kommisjon, skal universitetet bli et sentrum for kultur, vitenskap, kunst og teknikk.

DE FORENTE STATER

Nonne gikk i bresjen for kvinners rettigheter.

Søster Miriam Thérèse, S.N.J.M., leder av kursene i sosiologi ved Marylhurst College i Portland, Oregon, er av «Nasjonale kvinners journalistforbund» blitt betegnet som en av Oregons fem kvinner som har utført en storbedrift. Hun sto bak et vedtak i 1913 om minimumslønn og lov om antall arbeidstimer for kvinner i De forente stater.

ENGLAND

Pressen og Den katolske kirke.

Blant Englands mange dagsaviser er det ingen som har så mange nøyaktige informasjoner om Den katolske kirke som *Manchester Guardian*. Da diskusjonen gikk som høyest om arbeiderprestene i Frankrike, var det der de engelske lesere fikk de mest fullstendige dagsaktuelle nyheter, likeså med hensyn til de franske dominikanere i begynnelsen av forrige år. Og slik fortsetter det i spalten med overskriften «News, Notes and Texts.»

Manchester Guardian viser virkelig interesse for slike ting, og vet at de er av betydning. Den er interessert i Den katolske kirke og den romerske kurie, fordi den vet at den må være det for å kunne være godt informert om Europa. Kanskje er det en av grunnene til at denne avis nå er mer utbredt enn *The Times*, i følge oppgaver nylig offentliggjort i *The Observer*.

FRANKRIKE

Fotokopi av St. Thereses selvbiografi.

En fotokopi av det originale manuskript til St. Thereses «En sjels historie» er overrakt pave Pius XII.

Det er en karmelittpater, Francois de Sainte-Marie, som har rekonstruert den originale tekst, da denne ble «rettet» på av St. Thereses søster, moder Agnes, før utgivelsen.

«Fra Karl Marx til Kristus.»

En fransk prest og filosof, Ignace Lebb, tidligere medlem av kommunistpartiet, har skrevet et stort verk, «Itinéraire de Karl Marx à Jésus-Christ, (Fra Karl Marx til Kristus).

Forfatteren har et grundig kjennskap til russisk kommunisme og Russland, hvor han en tid var professor ved universitetet i Tiflis. Han oppnådde engang å få visum til England for å delta i en kommunistisk kongress, og vendte da ikke tilbake til Russland. Etter å være blitt døpt, begynte han å studere teologi i Lyon i Frankrike, og ble presteviet i 1941.

Første bind av ovenfor nevnte verk kalt «Le chemin de Damas», (Veien til Damaskus), er nå utkommet i Paris. Bemerkelsesverdig er også en tidligere bok av Ignace Lebb: «Midi sonne au Maroc», (Klokken slår tolv i Marokko.)

Den katolsk-religiøse litteratur øker.

Det kan være vanskelig å avgjøre hvilke bøker skal klassifiseres som religiøs litteratur. Likevel er det utarbeidet en statistikk i Frankrike. Den viser at av de 10 253 nye boktitler i året 1955 hører 761 inn under religiøs litteratur. I tidsrommet 1938—1956, altså på 18 år, har produksjonen av religiøse bøker øket med 36,3 %, mens den for bokproduksjonen i sin helhet ligger på 26,2 %. I denne statistikk omfattes de religiøse bøker ikke andaktsbøker.

Året 1947 var betydningsfullt for den katolske bok. Et visst antall forleggere slo seg da sammen om å gi den religiøse litteratur den plass den fortjener i den franske bokverden. Denne seksjon av forleggere har nå rundt 50 medlemmer, hvoriblant de største forlagshus i Frankrike.

Interessen for bibel-lesning har økt så meget i de senere år at ikke mindre enn 12—14 store forlag har spesialisert seg på bibelutgaver. Den liturgiske fornyelse har også gitt seg utslag i en rekke publikasjoner på dette område. Messebøker og bøker om messen foreligger nå i en mengde utgaver.

Etter siste verdenskrig har man merket en stadig voksende interesse for Den katolske kirkes historie og betydning. En rekke verker er trykt i store opplag, f. eks. Daniel-Rops' «Histoire Sainte», «Jésus en son temps» (Jesus på hans tid), «L'Eglise des Apôtres et des Martyrs» (Apostlenes og martyrenes kirke). Disse bøker har nådd noen av de høyeste opplagstall i hele den samlede franske bokproduksjon.

Jeg er sulten.

Et hefte med titelen «Jeg er sulten» er utgitt av det franske sekretariat for Pax-Christi-bevegelsen. Det er på 96 sider med mange illustrasjoner, og er laget i den hensikt å gjøre de kristne oppmerksom på deres ansvar overfor folk som ikke har nok å spise.

Heftet inneholder forferdende kjensgjerninger, ting som de fleste europeere ikke har anelse om, men som alle må kjenne til skal de bli seg bevisst de uhyre problemer og oppgaver verden står overfor i dag. Det er også gitt opplysninger om årsaker og hjelpemidler.

IRLAND

Dublin's nye borgermester er jøde.

I Dublin, hvor det så å si bor bare katolikker, er en jøde blitt valgt til borgermester.

ITALIA

Monte-Cassino er snart gjenoppbygget.

Abbediet Monte-Cassino som skriver seg fra det 6. århundre, og ble så sorgelig ødelagt under siste verdenskrig, er snart ferdig restaurert. Et av de siste arbeider blir å installere orglet nederst i klosterkirken. Italias president, M. Gronchi, vil være til stede når kirken konsekres.

Kinesere som sjelsorgere i Roma.

Fire unge kinesiske prester som ikke kan vende tilbake til sitt hjemland på grunn av kirkeforfølgelsene, har fått tillatelse til å virke som sjelsorgere i Roma. Av kardinalvikariatet i byen er de ansatt som hjelpeprester i fire romerske menigheter.

Forfatteren Giovanni Papini er død.

Den 8. juli døde den berømte italienske forfatter, Giovanni Papini, i sin fødeby Firenze, 75 år gammel. Alle hans bøker har vakt stor oppmerksomhet. Den siste som er kommet på nordiske sprog er Dødebogen, utgitt i Danmark i fjor.

Giovanni Papini vokste opp i et meget kirkefiendtlig hjem, og hans første bøker var skarpe angrep rettet mot Kirken. Han gjaldt for å være anarkist og ateist, og deretter ytterliggående liberaler. Mot slutten av første verdenskrig var en indre forvandling nådd frem til modenhet hos ham, og i 1919 ble han opptatt i Kirken. Bare to år senere kom hans bok, «Jesu liv». Boken ble oversatt til 16 fremmede sprog, og bare i De forente stater ble det trykt 200 000 eksemplarer av den.

Gjennom hele sitt liv var han en skarp kritiker av sin samtid, hans analyser av samfunnet og omverdenen hører til de skarpsindigste i vårt århundre. Han gjaldt en tid for å være fascist, og ble etter slutten av siste verdenskrig uteløst fra de litterære kretser i Italia. Som svar på det skrev han boken «Pave Celestin VI's breve til menneskene». Hans bok «Djevelen» ble av Kirken forbudt innen det romerske område, da den inneholdt vesentlige teologiske feilslut-

ninger. En annen bok, «Svarte-boken», har også vakt sterke diskusjoner mange steder.

Tidligere bygningsrådmann i Berlin blir fransiskaner-munk.

Den internasjonalt kjente tidligere bygningsrådmann i Stor-Berlin, dr. ing. Leonhard Adler, som måtte emigrere til Italia på grunn av nasjonalsocialistene, og ble sporsvognsdirektør i Milano, har nå avlagt løftene i fransiskanerordenen.

Det måtte en spesiell dispens til, da dr. Adlers hustru lever enda, og ikke er trådt inn i noen orden. Dr. Adler er 74 år gammel, og har fire barn hvorav en er kapuzinerpater.

Det er dr. Adler som står bak Berlins byplanering og Tempelhof flyplass, som til å begynne med var verdens største i sitt slags. Han har også hatt oppdrag i Wien, Buenos-Aires, Tripolis og mange andre steder i verden.

PARAGUAY

Biskop ved spaken.

Prestemanglen i Paraguay tvinger de få prestene som er der til å betjene seg av de mest moderne tekniske hjelpemidler, for å kunne overkomme sin misjon i dette uveislige land. Biskopen av Asunción, mgr. Bogarin, har som den første av de paraguayske prester, tatt flysertifikat, og kan derved overkomme å besøke alle menighetene i sitt bispedømme. Videre lærer nå 14 prester og prestestuderende å føre fly, og biskopene håper å få importlisens av regjeringen for innkjøp av et lite fly.

POLEN

Kirken mot Oder—Neisse-linjen.

En lederartikkel i «Osservatore Romano» understreker at Oder-Neisse-linjen ikke er noen grense juridisk sett, da ingen alminnelig og internasjonalt anerkjent overenskomst bekrefter det.

Polens maktghavere har forlangt at Vatikanet skulle anse bispedømmenes grense for den samme som den i Postdam opptrukne grenselinje. Men etter gjeldende praksis tar Vatikanet slike bestemmelser først når en stats nye grenser er fastsatt ved fredstraktater.

SPANIA

Jesuitterordenen hedrer sin grunnlegger.

400-årsdagen for den hellige Ignatius død, ble feiret den 31. juli i alle deler av verden. I den spanske byen Loyola, helgenens fødested, ble det holdt en kongress med representanter for alle ordenens studiehuser og kollegier.

I Tyskland ble på samme tid 13 jesuitterskolastikere ved den filosofisk-teologiske høyskole St. Georgen i Frankfurt, viet til prester.

I England ble 10 kandidater ordinert til prester av erkebiskopen av Birmingham.

Siden grunnleggelsen i 1540 har Jesu Selskap utviklet seg til en av de betydeligste og største ordener i Den katolske kirke, med nærmere 33 000 medlemmer.

TYSKLAND

Doktorgrad til Gertrud von Le Fort.

En æresdoktorgrad i teologi er av universitetet i München gitt til forfatterinnen Gertrud von Le Fort. Det er første gang at dette universitet tildeler en kvinne en slik æresgrad i teologi.

Filmigaen utpeker ny film.

Som den tredje film i inneværende år har generalsekretariatet for den katolske filmiga i Köln etter forslag fra den katolske filmkommisjon for Tyskland, tatt ut «Den tauste verden». Det er den kjente boken av Jacques-Yves Cousteau som er filmatisert, og resultatet er blitt en ypperlig undervannsfargefilm.

Mer enhetlig kirkemusikk.

Det internasjonale selskap for ny katolsk kirkemusikk, som har sete i Frankfurt am Main, vil danne et arbeidsutvalg innen de alminnelige Cecilia-forbund i tysktalende land. De internasjonale forbindelser skal så bli planlagt videre.

Det vil bli arbeidet i den ånd og etter de retningslinjer som pave Pius XII's ensykliska, «Musicae sacrae disciplina» uttrykker om kirkemusikkens enhet.

Katolsk arbeidersammenslutning diskuterer atomproblemer.

Den katolske arbeiderbevegelse (KAB) i Remscheid har behandlet atomkraftens muligheter og problemer i industrien. Etter hvert som atomkraften blir en del av det daglige liv, vil det bli en viktig oppgave nettopp for arbeiderne å passe på at virkningene av denne utvikling, som ubetinget kan bli til velsignelse for menneskeheten, ikke går i mot dem. Atomkraftens anvendelse er ikke i noe tilfelle bare vitenskapsmenneses sak.

Det ble også pekt på andre problemer i forbindelse med denne utvikling, f. eks. investeringen av private midler i industrien for å muliggjøre anvendelsen av atomenergien. Dermed vokser faren for at småindustrien og håndverket med de mennesker som er beskjeftiget der, må innstille. Ved en riktig anvendelse vil det imidlertid fremkomme nye former for arbeid. De uunngåelige overgangsvanskeligheter kan bare overvinnes når industrien og teknikken ikke bare stilles i den materielle vinnings tjeneste, men blir underordnet en høyere orden.

ARENDA L		
ARENDA L S FARVEHANDEL Tlf. 1460 - 1680 Engros - En detalj	OLAV SLAATENE Gartner Tlf. 1958 Havstad, Arendal	VI har levert benkene til St. Franciskus kirke og kapell i Arendal og kapell i Haugesund VICTOR ANDERSEN & SØNNER Møbelfabrikk
HJELM EMANUELSEN A/S Møbelforretning Langbryggen Arendal	BYGGMESTER HANS NILSEN Nessel 362 Arendal	<i>Lunde & Co.</i> Dodge - Folkevogn - Deler og rekvisita Tlf. 2860
SHELL — ARENDAL Tlf. kontor 2013 Anleggstlf. 1848	BRØDRENE PETERSEN Skomakerforretning Arendal	S. JONSSEN A/S Kolonial- og Fedevarer Moderne Fryseri og Kjøleanlegg Arendal - Tlf. 1394, 1397
WILLIAM E. SØRENSEN Jernvarer og Kjøkkenutstyr Tlf. 1709	GARTNERHALLEN IMPORT A/S Tlf. 3159 - 3208 Torbjørnsbu - Arendal	ALEX ANDERSEN Alt i kjøtt og pølsevarer Tlf. 1308
Glassmester HANS ANDERSEN Østregt. - Arendal Tlf. 1725	ARENDA L S MEIERI	M. A. STIANSEN Herrekvipering - Guttekonfeksjon
ARENDA L S RAMMEFABRIKK Kunsthandel Tapetflager	HENRICHSEN & HOLMSTØL Aut. Rørleggere Tollbodgaten - Arendal	
J. E. SKJOLDHAMMER Arendal Tlf. 1262	THS. LØVOLD Grunl. 1886 — Tlf. 1173, 1495 Maling - Tau - Duk - Koster og børster Skibsrekvisita - Malerverer Engros og en detalj	
B. MØRLANDS EFTF. Tlf. 2802 Skotøy og ortopediske innlegg Tilpassing gratis	O. RØED'S EFTF. — ARENDAL (OLAV I. HARTVIGSEN) Manufaktur- og Utstyrsforretning - Dampfjærrenseri Telefon 1037 - 1643 Etabl. 1857	

FREDRIKSTAD

S. Larsen & Co.

Møbelforretning

Nygårdsgaten - Fredrikstad

Telefon 2265

KNUT CHRISTIANSEN

Spesialforetning i
Radio og Båndopptakere

Farmannsgt. 1-3 - Tlf. 6464

Hermetikk- og pøsefabrikk - Røkeri
Salteri - Fryseri 1600 m³ - Kjølelagere

Stabburet

GUNNAR NILSEN FREDRIKSTAD

ALF SVENDSEN

Alt i kolonial

Tlf. 2167

Farmannsgt. 1-3

Lys - kraft - varme - kjøling
Radio

BERGEN

DRAMMEN

C. H. PEDERSENS EFTF.

Bakeri - Konditori - Kafé

Haugesgt. 3. Tlf. 2863
Drammen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14110

Telegramadresse: «Kjell»

KRISTIANSAND S.

A. KRUSE SMITH

Entreprenørforretning

KRISTIANSAND S

Drammens Rørleggerforretning A/S

Autorisert Rørlegger.

Tollbugt. 5. Centralbord 5495

DRAMMEN

En gros

Detalj

Tlf. 1366 - 3260

*Alltid først
med det siste...!*

ANDR. Thorkildsen's

Utstyrsvare- og manufaktur, Drammen

Grønnsaker og frukt
jager sykdom på flukt.

FRANTZ HEGG

Øvre Torvgt.

Tlf. 2462

KOLONIALFORRETNING

Tlf. 2659

GUSTAV BÖHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

DRAMMENS MALERFORRETNING

Tlf. 3916 — 3332

Inneh. Asbjørn Gundersen

PT. PEDERSEN & BERG A/S

Farvehandel - Kjemikalier
Parfumeri - Spør oss

Etabl. 1883 - Tlf. 2185
Drammen

GUSTAV THIELEMANN

Pøse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 4184

DRAMMEN

H. KOLDERUP

N. Storgt. 12 - Bragernes
Tlf. 1362 - Privat 3648

Gå til fagmannen
når det gjelder møbler

HARALD LYCHE & CO.

Bøker - Papir - Toalettsaker
Sportsartikler - Leketøy

Drammen Meieri A/L

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46
Privat 41 64 78 - 69 43 72

Margarin

Dag-Ny

MARGARIN - FABRIKK

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

**A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK**

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO's
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo. Telefon 41 01 10.

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 68 34 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

NEBB
Stedet for alt elektrisk
ØVRE SLOTTSGATE 8, OSLO

Tegn annonser
i
ST. OLAV!

MICHAEL BERG
Autorisert installatør

Theresegt. 26 - Oslo
Telefon 60 24 05

M. GALLUS
OSLO - Etabl. 1847

Leverer alt til leger, sykehus og laboratorier

WISBECH
ANTIBELONAR
Majorstua - Oslo
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

ØKONOM Centralopvarming
Inneh.: Trygve A. Engh
Tlf. 42 51 33 - Oslo
Varme — Ventilasjon — Damp
Varmtvann — Olje — Stoker
Fyring — Kjelerrep. — Ettersyn

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo
Telefon 42 99 90

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**